

## **La distribució competencial en matèria de medi ambient: Un anàlisi de la Sentència del Tribunal Constitucional 87/2019 sobre la Llei del Canvi Climàtic**

***Resum:** La sentència del Tribunal Constitucional 87/2019 sobre la Llei catalana del Canvi Climàtic és un precedent recent sobre la distribució competencial en matèria de medi ambient que aborda les principals problemàtiques alhora de regular-la: La transversalitat de la matèria, la línia centralitzadora de les institucions estatals i l'existència de títols expansius en l'article 149.1 de la Constitució Espanyola.*

### **1. Introducció: El context de la sentència i els títols competencials aplicables**

El dijous 27 de juliol del 2017 el Parlament de Catalunya aprovà amb una àmplia majoria (122 vots a favor i 11 abstencions<sup>1</sup>) la llei pionera 16/2017 del canvi climàtic<sup>2</sup> que pretén combatre aquest fenomen global establint en el seu article segon, nou objectius: Reduir les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle (fins a un 40% el 2030) mitjançant una transició energètica cap a models baixos en carboni; reduir la vulnerabilitat de persones i ecosistemes; fomentar l'educació i la recerca; establir mecanismes que garanteixin la informació objectiva i continua; promoure la participació ciutadana; fixar els instruments de seguiment de les emissions; definir els objectius per a reduir-los; i impulsar el compliment dels compromisos internacionals en aquest àmbit.

Aquest breu treball d'anàlisi jurisprudencial és pertinent i justificable degut a la incidència del canvi climàtic arreu del món, i per suposat a Catalunya. Des de la dècada dels cinquanta la temperatura mitjana ha augmentat i consegüentment, el nivell del mar, l'escassetat d'aigua<sup>3</sup> i els canvis tant a espècies animals com vegetals ho han fet també. Es preveu que aquesta tendència no variï i segons la comunitat científica la principal causant és l'activitat humana<sup>4</sup>.

Si s'analitza des d'una òptica antropocèntrica, les onades de calor causen fins a tres-cents morts anuals, i la contaminació atmosfèrica, amb les patologies respiratòries i cardiovasculars associades, tres mil cinc-centes<sup>5</sup>, per exemple.

---

<sup>1</sup> Junts pel Sí, Ciutadans, el Partit Socialista de Catalunya, Catalunya Sí que Es pot, la Candidatura d'Unitat Popular i un diputat no adscrit votaren a favor; el Partit Popular s'abstinguí.

<sup>2</sup> Vegi el text consolidat de la Llei 16/2017, de l'1 d'agost, del canvi climàtic en el següent enllaç: [https://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur\\_ocults/pjur\\_resultats\\_fitxa?action=fitxa&documentId=794493](https://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa?action=fitxa&documentId=794493)

<sup>3</sup> Segons el Tercer Informe sobre Canvi Climàtic a Catalunya del 30 de gener del 2017 les comarques de l'interior disposaran d'un 18% menys d'aigua el 2050.

<sup>4</sup> Vegi els informes del panel Intergovernamental sobre Canvi Climàtic (IPCC) en el següent enllaç: [ipcc.ch](http://ipcc.ch)

<sup>5</sup> Aquesta xifra segons l'informe mencionat en la nota a peu de pàgina 4, no deixarà d'augmentar, i el 2050 podrien arribar a dos mil cinc-centes morts prematures anuals només degut a cops de calor.

Independentment del contingut d'aquesta llei, la controvèrsia constitucional rau en la distribució de competències entre l'Estat i la Comunitat Autònoma de Catalunya. La normativa rellevant és principalment la Constitució Espanyola i la jurisprudència del mateix tribunal, però per l'objecte de la llei impugnada s'hi afegeix altres textos normatius internacionals (la Convenció Marc de Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic de 1992; el Protocol de Kioto de 1997; la Directiva 2003/87/CE sobre el mercat de drets d'emissió; i l'Acord de París de 2015) i interns (la Llei 1/2005 que transposa la directiva mencionada, i la Llei 13/2010 que la modifica).

El recurs d'inconstitucionalitat l'interposa el president del Govern d'Espanya, Mariano Rajoy, i formulen al·legacions tant el Parlament com el Govern de la Generalitat. En matèria de medi ambient, els títols competencials directament aplicables són els de l'article 148.1.3 i 148.1.9<sup>6</sup> de la Constitució Espanyola<sup>7</sup> per un cantó, i l'article 149.1.23<sup>8</sup> per l'altre cantó. Tot això sense perjudici de l'article 144 de l'Estatut d'Autonomia<sup>9</sup>.

No obstant sovint intervenen també l'article 149.1.13 sobre les bases i coordinació de la planificació general de l'activitat econòmica i l'article 149.1.1 sobre la regulació de les condicions bàsiques que garanteixin la igualtat de tots els espanyols en l'exercici dels drets i en el compliment dels drets constitucionals, i en aquest cas en concret els articles 149.1.20 sobre ports d'interès general; 149.1.22 sobre recursos i aprofitaments hidràulics; i 149.1.25 sobre el règim miner i energètic.

A continuació s'analitzarà la sentència del Tribunal Constitucional<sup>10</sup> 87/2019 i es reflexionarà, a partir d'aquesta i en base als títols esmentats, sobre la distribució competencial en matèria de medi ambient.

---

<sup>6</sup> Aquests dos preceptes estableixen que "les Comunitats Autònomes poden assumir les competències en ordenació del territori, urbanisme i habitatge" i "la gestió en matèria de protecció del medi ambient".

<sup>7</sup> D'ara en endavant CE.

<sup>8</sup> Que estableix que "l'Estat té competència exclusiva en la legislació bàsica sobre protecció del medi ambient, sens perjudici de les facultats de les Comunitats Autònomes per a establir les normes addicionals de protecció".

<sup>9</sup> D'ara en endavant EAC.

<sup>10</sup> D'ara en endavant STC.

## 2. El Tribunal Constitucional sobre la llei 16/2017: STC 87/2019

Com a prèvia, encara que les Corts espanyoles no hagin aprovat una llei que assumeixi en la normativa interna l'Acord de París, hi ha altres normes vigents en matèria d'emissions contaminants: La Llei 1/2005 sobre el règim de comerç de drets d'emissió de gasos d'efecte hivernacle; el Reial Decret Legislatiu 1/2016 sobre la prevenció i control integrats de la contaminació; i la Llei 34/2007 sobre la qualitat de l'aire i la protecció de l'atmosfera.

En el recurs, el Govern espanyol entén que els preceptes transposen la normativa internacional i comunitària sense considerar la normativa estatal. El TC, degut a que no contradiuen la legislació bàsica, admet la constitucionalitat dels articles 2.2, 5, 6, 8, 9 i 11 però declara nul l'article 7.3 perquè estableix unilateralment<sup>11</sup> condicions sobre obres, projectes i instal·lacions contaminants de titularitat estatal<sup>12</sup>. L'Estat "no pot veure's privat de l'exercici de les seves competències exclusives per l'existència d'una competència, encara que també sigui exclusiva, d'una comunitat autònoma (...). L'interès general ha de prevaldre"<sup>13</sup>.

En coherència amb l'ordre que segueix el Tribunal Constitucional<sup>14</sup> s'analitzen els articles impugnats un per un.

### *a) L'article 16.3.*

No és inconstitucional si les *conques hídriques* que fa referència són únicament aquelles intracomunitàries (article 117 EAC) sense perjudici de la competència estatal sobre les intercomunitàries (article 149.1.22 CE), assumint la posició de la defensa autonòmica.

### *b) L'article 19 (i per connexió les disposicions addicionals primera, segona, tercera i quarta; i finals cinquena i sisena).*

Són inconstitucionals els apartats 1.a, 1.c i 2.a de l'article 19 perquè contradiuen les línies bàsiques del model energètic establert per l'Estat, i a més a més la transició

---

<sup>11</sup> Sense tenir en compte la llei de prevenció i control integrats de la contaminació i la llei de qualitat de l'aire i protecció de l'atmosfera que reserva funcions a l'Estat en aquest àmbit.

<sup>12</sup> És a dir ports i aeroports d'interès general (article 149.1.20 CE); instal·lacions elèctriques (article 149.1.22 CE) i obres d'interès general (article 149.1.24 CE).

<sup>13</sup> Vegi STC 204/2002.

<sup>14</sup> D'ara en endavant TC.

energètica plantejada en la llei catalana s'excedeix tant del pressupost com dels interessos autonòmics i la competència merament ambiental. Aquí el TC s'acull a l'article 149.1.13 CE, entre d'altres. En línia amb el que defensa el govern espanyol la llei 1/2005 obliga a que sigui l'Estat qui aprovi la regulació necessària per a complir amb els compromisos internacionals i garantir la coordinació amb la resta d'Estats integrats dins la Unió Europea o els tractats aprovats.

Segons el Parlament i el Govern català les normes, estrictament ambientals, no prescriuen cap obligació i només eren invitacions a regular (utilitzant verbs com impulsar, promoure, fomentar, planificar, estudiar i adoptar).

També són declarats nuls els següents articles amb els respectius motius:

- L'article 19.2.b: el Govern espanyol és el legítimat per fixar tarifes del sector elèctric.
- L'article 19.4: el Parlament català no pot prohibir el *fracking* de forma absoluta i incondicionada.
- La disposició addicional tercera: els productors d'energia tenen dret segons les bases estatals a utilitzar les fonts que considerin més adequades.
- La disposició addicional primera<sup>15</sup>, segona i quarta: l'Estat és qui estableix la legislació bàsica sobre les emissions contaminants.

La resta d'apartats els considera constitucionals si se'n fa una interpretació conforme a les competències estatals.

*c) L'article 21.4.*

És inconstitucional perquè la referència a *principals ports* no permet una interpretació conforme i per tant contradiu l'article 149.1.20 CE que reserva la competència exclusiva sobre els ports d'interès generals a l'Estat. Seguint el principi de conservació de la norma<sup>16</sup> no és possible excloure els ports estatals del terme *principals ports* sense transformar l'escrit.

---

<sup>15</sup> I en conseqüència per la referència expressa, també es declara nul l'article 19.6.

<sup>16</sup> "La salvaguarda del principi de conservació de la norma troba el seu límit en la interpretació respectuosa tant de la literalitat com del contingut de la norma qüestionada... sense que correspongui a aquest Tribunal la reconstrucció de la norma en contra del seu sentit evident amb la finalitat de trobar un sentit constitucional, assumint una funció de legislador positiu que en cap cap li correspon" (STS 62/2017, FJ7).

*d) L'article 24.*

És constitucional l'apartat tres, excepte el segon incís<sup>17</sup>, perquè no exigeixen necessàriament que el model de fabricació de vehicles es transformi sinó que els objectius que conté no són vinculants i concrets, i per tant respecta el nucli competencial estatal. En canvi l'apartat quatre sí conté un imperatiu inequívoc per a matèries reservades a l'Estat i en conseqüència és inconstitucional.

*e) Article 51.*

És inconstitucional perquè les Comunitats Autònomes no poden decidir sobre recursos aliens, en aquest cas regulant el destí dels ingressos de l'Estat<sup>18</sup>. No admet doncs l'argument de la defensa on limita l'eficàcia jurídica de la regulació només en cas d'existir ingressos.

*f) Article 52.*

Per un cantó l'apartat primer pot ser constitucional si la "referència a les competències en matèria d'autorització, supervisió, control i seguiment de les activitats incloses en el règim de comerç de drets d'emissió (...) exclou les competències executives estatals sobre el sector de l'aviació"<sup>19</sup>. Per l'altre cantó, com l'Entitat Nacional d'Acreditació, segons jurisprudència anterior<sup>20</sup>, no és l'únic organisme que pot intervenir en el sistema de comerç de drets d'emissió, el TC declara vàlid l'apartat tercer.

*g) Disposició addicional setena.*

---

<sup>17</sup> El segon incís "i per a que el sector de l'automoció passi d'un model exclusiu de cavalls fiscals a un d'emissions contaminants" sí és nul. El legislador es refereix al impost sobre vehicles de tracció mecànica, de competència estatal, i no està legitimat per intervenir en les seves matèries segons el principi de separació o competència.

<sup>18</sup> Vegi el *señorío* de l'Estat i de les Comunitats Autònomes sobre els propis recursos en la STC 13/1992, FJ 7. Amb aquest argument el TC també declara nul·la la disposició final cinquena perquè fa referència als "ingressos obtinguts de la subhasta dels (...) drets d'emissió de gasos d'efecte hivernacle que s'acordi amb l'Estat", encara que utilitzi l'expressió "acord".

<sup>19</sup> Així ho estableix literalment la STC 87/2019 en la mateixa línia que la STC 161/2014 i STC 68/1984.

<sup>20</sup> Vegi el FJ 9 de la STC 15/2018: "en l'àmbit del règim del mercat d'emissions europeu (...) la normativa estatal que transposa al nostre ordenament intern reconegué la competència de les Comunitats Autònomes als efectes de designar a organismes d'acreditació de realitzar el reconeixement formal de verificadors". L'Estat doncs no declarà bàsic (i competència estatal) el reconeixement dels verificadors ambientals.

És inconstitucional perquè vulnera la competència estatal de l'article 149.1.25 CE (sobre els recursos del subsòl marí) i 149.1.3 CE (sobre les relacions internacionals) en aquesta sol·licitud que es fa al Govern d'Espanya de prendre les mesures necessàries per declarar el Mediterrani zona lliure de prospeccions i activitats d'extracció i explotació d'hidrocarburs.

*h) Disposició transitòria tercera.*

És constitucional perquè l'Estat ha de fixar els nivells bàsics o mínims segons l'article 149.1.23 i 149.1.25 CE<sup>21</sup> però les Comunitats Autònomes poden elevar l'estàndard<sup>22</sup>. No obstant això declara nul l'article 4.e per ser un supòsit de *lex repetita*<sup>23</sup>.

*i) Articles 40 a 50.*

El TC estableix la distinció entre el nou impost de les emissions de diòxid de carboni dels vehicles de tracció mecànica respecte de l'impost estatal especial sobre determinats mitjans de transport<sup>24</sup> per un cantó, i l'impost local sobre vehicles de tracció mecànica<sup>25</sup> per l'altre cantó.

Per l'extensió del treball i com és matèria tributària, no s'aprofundirà més.

En línies generals, i com a punt de partida per a l'anàlisi del proper apartat, la sentència utilitza dos criteris bàsics per resoldre aquest conflicte positiu de competències: Que es respecti la normativa estatal i no es contradigui, i que no s'envaeixin títols estatals, incloent-hi no només l'article 149.1.23, també per exemple els articles 149.1.3, 149.1.25 i 149.1.13, derivant de la ponderació del tribunal la nul·litat, la interpretació conforme o la declaració de constitucionalitat dels articles impugnats.

---

<sup>21</sup> Vegi la STC 143/2016 FJ5.

<sup>22</sup> En l'ordenament jurídic Català veiem l'article 144.1.b i 133.1 EAC que ho legitimaria.

<sup>23</sup> Vegi la STC 73/2016 FJ 10 o 51/2019 FJ 6.a.

<sup>24</sup> On destaca importants diferències: Principalment els mitjans de transport gravats (inclou automòbils d'ús comercial i exclou avions i embarcacions) i el fet imposable (l'impost autonòmic grava les emissions de diòxid periòdicament, no la primera matriculació instantàniament).

<sup>25</sup> La diferència principal en aquest cas, encara que coincideixi l'objecte material i el subjecte passiu, és la naturalesa extra-fiscal de l'impost autonòmic. És precedent aplicable al cas la STC sobre l'impost autonòmic de lloguer d'habitatges buits (STC 4/2019) on deixa clar que "els impostos comparats no tenen la mateixa finalitat, essent fonamentalment extra fiscal en el tribut autonòmic (...), mentre que el tribut local persegueix un fi principalment fiscal".

### 3. La distribució competencial en matèria de medi ambient sota el prisma del TC

En consonància amb els títols competencials enumerats en la introducció, l'Estat en matèria de medi ambient s'encarrega d'establir les bases i és la Comunitat Autònoma qui les desenvolupa i executa. No obstant això la multi-disciplinarietat de la matèria, la línia centralitzadora del TC i el títol transversal de l'article 149.1.13 CE, que actua com a calaix de sastre o com un títol expansiu, ha permès a l'Estat limitar la capacitat d'execució i sobretot de desenvolupament a les autonomies.

La transversalitat del medi ambient facilita a les institucions centrals acollir-se en cada cas concret a competències exclusives de l'article 149 CE, encara que idealment les administracions haurien de col·laborar i cooperar<sup>26</sup>. Recentment ha hagut sentències estudiades en aquest sentit com la STC 161/2014 sobre la prevenció, vigilància i reducció de la contaminació acústica, la STC 53/2017 sobre l'avaluació ambiental, i la analitzada en el present treball.

Ni en la CE ni en l'EAC es preveu un títol relatiu a la lluita contra el canvi climàtic a diferència d'altres Estatuts com l'aragonès (en el seu article 71.22) o el castellà-lleonès (en el seu article 70.1.35). En aquest cas ambdues parts estan d'acord en basar-se en l'article 149.1.23 CE i 144 EAC però admetent per l'anàlisi de certs preceptes, com hem vist, altres títols. El TC estableix en jurisprudència anterior el següent:

Lo ambiental és un factor a considerar en les demés polítiques públiques sectorials, i això implica, als efectes de l'enquadrament competencial d'una norma, que no tota activitat que atengui a aquest factor recaigui necessàriament en l'àmbit del títol competencial del medi ambient sinó que s'haurà de ponderar en cada cas l'àmbit material amb el que la norma en qüestió tingui una vinculació més estreta i específica (STC 15/2018, FJ 5).

El principal desacord rau en l'aplicació del títol relatiu a les bases i coordinació de la planificació general de l'activitat econòmica, una via d'escapament del constituent per a que el principi d'unitat prevalgui per sobre del principi d'autonomia, una tensió

---

<sup>26</sup> Vegi la STC 149,1991, 80/1993 o 15/1998, entre d'altres: "La col·laboració, l'articulació recíproca, la interacció positiva i l'acció conjunta operen sense perjudici i amb independència del repartiment territorial de competències. No obstant, ambdós plans solen confondre's, i per això es deriven conseqüències negatives per a la protecció del medi ambient".

històrica entre administracions en l'organització territorial espanyola. Per a garantir el principi d'igualtat i l'eficàcia de les decisions econòmiques té sentit que sigui així<sup>27</sup>, però aquesta unitat no hauria de ser equivalent a la uniformitat.

El TC ha defugit d'una interpretació literal del precepte que limitaria l'eficàcia del títol a únicament l'establiment de les bases i la coordinació dels plans (entenent que la planificació de l'activitat econòmica significa això), i ha assumit una interpretació que legitima l'Estat a actuar en aquells assumptes amb una certa rellevància econòmica, sempre i quan no hi hagi un títol més específic i per tant d'aplicació preferent<sup>28</sup>, i no buidi les competències autonòmiques<sup>29</sup>. El tribunal en aquesta sentència distingeix el cas respecte a precedents que podrien ser d'aplicació:

La llei recorreguda, no obstant, no és plenament coincident ni del tot anàloga a les disposicions i actes jutjats en sentències anteriors. La llei objecte d'aquest recurs (...) va més enllà del mer disseny d'un programa d'ajudes a empreses per a finançar projectes d'eficiència energètica (STC 15/2018) o de la concreta convocatòria d'ajudes en sectors específics (STC 62/2018 i 64/2018). Per a això, regula mesures de reducció de la vulnerabilitat i d'emissions en totes les polítiques sectorials i habilita al Govern de la Comunitat Autònoma per a establir mesures de compliment obligatori per als actors implicats (article 6.3) i objectius concrets, sectorials, de regulació vinculant (disposició addicional primera, apartat quatre). (STC 87/2019)

Conclou, i és el més rellevant de l'extracte, afirmant que "la llei té doncs una vocació transformadora del sistema industrial, econòmic i energètic de Catalunya". La producció i la distribució d'energia entén que és tant important per la vida quotidiana, que ho és

---

<sup>27</sup> En la STC 87/2019 ho aborda de la següent manera: "La jurisprudència constitucional ha assenyalat que l'Estat pot als seu emparament no només fixar les línies directrius i els criteris globals d'ordenació de sectors econòmics concrets per a aconseguir objectius de política econòmica general o sectorial, sinó també, i molt principalment, realitzar l'ordenació general de l'economia i adoptar mesures de política econòmica general per atendre a supòsits en els que per a aconseguir els objectius de la política econòmica nacional, es precisi una actuació unitària en el conjunt del territori de l'Estat.

<sup>28</sup> Vegi la STC 15/2018 FJ5: "Si bé l'actuació atén a la finalitat d'impulsar el trànsit cap a una economia baixa en carbó (i per tant no es pot negar la seva importància sobre l'activitat econòmica, i la seva vinculació amb el títol recollit en el número 13 de l'article 149.1 CE), és evident que les seves disposicions presenten una connexió més estreta amb la matèria mediambiental (on s'emmarquen la disminució de les emissions de gasos d'efecte hivernacle a la que atén aquest trànsit), d'aquesta manera la regla competencial de l'article 149.1.23 CE és la que hem de considerar més específica, i per tant, d'aplicació preferent en allò que a la determinació dels títols competencials estatals respecta".

<sup>29</sup> Vegi la STC 213/1994.

també pel funcionament de l'activitat econòmica. S'ha enfortit una posició centralista i que relativitza el bloc de constitucionalitat en el seu conjunt.

La jurisprudència constitucional ha evolucionat des d'una primera fase que ignorava la competència autonòmica<sup>30</sup> a una segona fase que sí la reconeix<sup>31</sup>, ara bé amb les limitacions que suposa l'existència de títols més específics o transversals. Així doncs actualment encara que sigui una competència compartida i les Comunitats Autònomes puguin aprovar normes addicionals de protecció (si són més exigents que les estatals), desenvolupar les bases i executar-les, l'Estat mitjançant l'article 149.1.1, 149.1.13 o altres títols d'aplicació preferent ha assumit inclús actes d'execució i competències exclusives de les autonomies. La STC 124/2003 és clara al respecte:

La competència estatal d'ordenació general de l'economia abasta tant les normes estatals que fixen les línies directrius i els criteris globals d'ordenació d'un sector concret com les previsions d'acció o mesures singulars que siguin necessàries per arribar als fins proposats dins de l'ordenació de cada sector (...) Però no arriba a incloure qualssevol acció de naturalesa econòmica, si no posseeix una incidència directa i significativa sobre l'activitat econòmica general, doncs, de no ser així, buidaria de contingut una matèria i un títol competencial més específic.

A més a més aquesta actitud centralitzadora per garantir la unitat i la igualtat de tots els espanyols s'hi suma la vaguetat del terme "bàsic" en medi ambient, que queda en mans del legislador estatal sota el control del TC. Els conflictes positius de competències seguiran sent una constant i la cooperació entre administracions un repte. El que queda patent és que l'anàlisi no es pot limitar a la regulació mediambiental i que no és una bona notícia per la seguretat jurídica la falta de concreció de les competències en aquest àmbit.

---

<sup>30</sup> Vegi la STC 64/1992 o 149/1991: "En matèria de medi ambient el deure estatal de deixar marge de desenvolupament a la legislació autonòmica és menor que en altres àmbits i que, en conseqüència, no es pot afirmar la inconstitucionalitat de les normes estatals, adduint que pel detall amb les que estan concebudes no permeten cap desenvolupament".

<sup>31</sup> Vegi la STC 102/1995: "En matèria de medi ambient, el deure estatal de deixar un marge al desenvolupament de la legislació bàsica per la normativa autònoma, encara que sigui menor que en altres àmbits, no es pot arribar, davant allò afirmat en la STC 149/1991 (nota a peu de pàgina 30) (...) a un grau de detall que no permeti el desenvolupament legislatiu de les Comunitat Autònomes amb competències en matèria de medi ambient, buidant-les de contingut".

#### 4. Consideracions finals

La sentència 87/2019 analitzada permet aclarir quins són els criteris que el TC utilitza per distribuir les competències en matèria de medi ambient entre l'Estat i les Comunitats Autònomes, i assenyala la complexitat d'establir patrons comuns i generals per resoldre futurs casos.

La normativa, dispersa en l'ordenament jurídic, dificulta el judici constitucional. La transversalitat del medi ambient provoca que les disposicions aplicables no siguin només aquelles referides estrictament a la matèria, també hi intervenen altres d'àmbits com l'agricultura, el transport o la indústria, per exemple. La disposició addicional setena el TC considera que vulnera l'article 149.1.25 CE (sobre els recursos del subsòl marí) i l'article 149.1.3 CE (sobre les relacions internacionals).

En aquesta sentència es deixa clar que la llei catalana no pot imposar objectius vinculants i concrets en forma d'imperatius inequívocs a altres administracions, decidint sobre competències i recursos aliens. A mode de curiositat, el TC s'absté d'actuar com a legislador positiu en base al principi de conservació de la norma en el fonament que fa referència a l'article 21.4, una actitud pro-activa que no seria una novetat perquè la línia entre la interpretació conforme i legislar és molt fina.

A mode de reflexió, l'evolució dels sectors econòmics ha provocat arran de les conseqüències nefastes per la salut de les persones i la necessitat d'una protecció eficaç, que el medi ambient visqui un procés de juridificació. Tant a nivell internacional, com a nivell comunitari i estatal s'han pres mesures: En dret constitucional comparat trobem constitucions que reconeixen la preservació de l'entorn com una obligació de l'Estat, com una obligació dels ciutadans, com un dret-deure, o com un dret substantiu<sup>32</sup>.

La descentralització política no s'ha de veure com un problema sinó com una oportunitat d'actuar segons un criteri de territorialitat on l'administració més propera al ciutadà i al teixit empresarial pot prendre decisions més acurades. En una situació d'emergència climàtica és temerari que les autonomies hagin d'esperar a la transposició estatal.

---

<sup>32</sup> Xina, Alemanya i Suïssa (a Índia, Suècia i Bulgària inclús declaren que és responsabilitat de l'Estat); Rússia, Cuba i Bolívia; Polònia, Portugal o Corea del Sud; i Burkina Faso i Hongria, respectivament. A Espanya és un dret-deure dins del títol de principis rectors, i per tant no es pot exigir directament.

## 5. Fonts bibliogràfiques

Nota: S'ha limitat a la sentència 87/2019 degut a l'extensió del treball (de màxim 10 pàgines) fent ús de fonts accessòries i del coneixement après al transcurs de l'assignatura per a contextualitzar l'anàlisi i la reflexió personal sense citar-ne directament al text cap paràgraf concret. Les línies d'investigació futures són molt àmplies en la direcció d'aquesta primera pinzellada.

Aja, E (1989). *La distribució de competències entre l'Estat i les Comunitats Autònomes a Espanya: Balanç i perspectives*. Revista del Centre d'Estudis Constitucionals, 4, pàg. 233-254.

Casado, L (2018). *La re-centralització de competències en matèria de medi ambient*. Col·lecció Institut d'Estudis d'Autogovern, 7.

Espanya. Llei de Canvi Climàtic, Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, 03 d'agost de 2017, núm. 7426.

Espanya. Tribunal Constitucional (Ple). [Internet] Sentència núm. 87/2019, de 20 de juny [Consultat a partir del 22 d'abril de 2020]. Disponible a: <https://hj.tribunalconstitucional.es/es/Resolucion/Show/25970>

Villanueva, A (2010). *Recursos naturals i gestió ambiental: La legislació ambiental i els seus principis*. Escola d'organització industrial.